

Asia: VN/15900/2022

Lausuntopyyntö; luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ulkoministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annettua laki siten, että lain soveltamisala kattaisi kansainvälisen avun lisäksi myös Suomen kansallisesta tarpeesta, ilman ulkopuolista pyyntöä tapahtuvan Suomen viranomaisen toiminnan itsenäisesti tai toista Suomen viranomaista tukien Suomen alueen ulkopuolella kansainvälisen oikeuden rajoitukset huomioiden. Esityksessä on myös tarkoitus selvittää, että lakia voitaisiin soveltaa myös Suomen keskeisempien kumppanien kanssa tapahtuvaan yhteistoimintaan. Lisäksi esityksessä ehdotetaan pieniä muutoksia avun antamista tai pyytämistä koskevaan päätöksentekomenettelyyn ja kiireellisyysmenettelyn soveltamiseen.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Traficom kannattaa ehdotettuja lainsäädäntötoimia ja esittää erityisesti kyberturvallisuutta koskevia huomioita esityksen kontekstissa. Traficom haluaa korostaa, että turvallisuusympäristö on pysyvästi muuttunut eikä kyberturvallisuutta koskevia riskejä voida enää arvioida irrallaan muista turvallisuusriskeistä. Käynnissä oleva kansainvälinen tilanne on osoittanut, että Euroopassa on syytä varautua aikaisempaa tehokkaammin kyberhyökkäyksiin, -häiriöihin ja -vaikuttamiseen.

Traficom katsoo, että yksi keskeisistä työkaluista kyberturvallisuutta koskevan varautumisen parantamiseksi on tiivis kansainvälinen yhteistyö. Suomen kyky tunnistaa tietoturvahaukia ja varoittaa niistä pohjautuu laaja-alaiseen ja tehokkaasti toimivaan kansalliseen ja kansainväliseen kumppaniverkoston, jota on rakennettu pitkäjänteisesti. Muun muassa kansainvälisistä verkostoista saatu tieto ajankohtaisista uhkista ja ilmiöistä voi olla välttämätöntä kansallisen kyberturvallisuuden varmistamisessa.

Traficomın Kyberturvallisuuskeskuksessa kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö perustuu erityisesti CERT-toiminnon (Computer Emergency Response Team) aktiiviseen rooliin, jossa kansallinen CERT toimii keskeisenä rajapintana ulkomaille. CERT-toiminnon tehtävänä on ennaltaehkäistä tietoturvaloukkauksia ja tiedottaa tietoturva-asioista. Sähköisen viestinnän palveluista annettu laki (917/2014, jäljempänä SVPL) mahdollistaa Kyberturvallisuuskeskuksen rajat ylittävän yhteistyön muussa valtiossa toimivan viranomaisen tai muun vastaavan tahon kanssa, jonka tehtävänä on ennalta ehkäistä tai selvittää tietoturvaloukkauksia. SVPL 308 §:ssä, 318 §:ssä ja 319 §:ssä säädetään tarkemmin Traficomın Kyberturvallisuuskeskuksen oikeudesta harjoittaa kansainvälistä yhteistyötä ja luovuttaa tietoja erityisesti muiden EU:n jäsenvaltioiden verkko- ja tietoturvallisuutta valvovien viranomaisten ja tietoturvaloukkauksiin reagoivien yksöiden kanssa. Rajat ylittävää yhteistyötä ja sen lakiperustaa vahvistettiin vuonna 2018 täytäntöön pannulla verkko- ja tietoturvadirektiivillä, jonka myötä perustettiin muun muassa EU:n jäsenvaltioiden CSIRT-verkosto. Yhteistyö on tähän mennessä rakennettu kansallisten CERT-toimijoiden välillä ja CSIRT-verkostossa vahvasti tietojen vaihdon ympärille. Yhteistyöhön ja avunantoon liittyy vahvasti myös virka-apua koskeva sääntely. Traficomın oikeudesta saada ja mahdollisuudesta antaa virka-apua säädetään SVPL 309 §:ssä.

Suomessa kyberturvallisuutta koskevat vastuut on jaettu eri viranomaisten kesken. Traficom haluaa tämän osalta korostaa, että Kyberturvallisuuskeskus on siviiliviranomainen, jonka tehtävät ja toimivaltuudet ovat keskeisessä roolissa yhteiskunnan eri sektoreiden kyberturvallisuuden varmistamisessa ja eri tahojen tukemisessa. Traficom korostaa, että kyberturvallisuuden parissa toimii myös useita muitakin siviiliviranomaisia ja Suomessa sektoriviranomaiset vastaavat pääasiassa oman toimialueensa kyberturvallisuuden ja tietoturvan valvonnasta. Turvallista kyberympäristöä tukevat luonnollisesti puolustusvoimien, poliisin ja tiedusteluviranomaisten toiminta omien toimivaltuuksiensa puitteissa. Puolustusvoimat vastaa esimerkiksi Suomen kyberpuolustuksesta, joka edellyttää tarvittaessa valmiuksia myös sotilaalliseksi voimankäytöksi katsottavaan kybertoimintaan. Traficom katsoo, että hajautettujen vastuiden johdosta kansainvälistä apua koskevaa päätöksentekoa, joka koskee kyberturvallisuutta, ei voida tehdä yksinomaan yhdellä hallinnonalalla, vaan päätöksentekoon on osallistettava useita hallinnonaloja. Traficom pitää tämän johdosta tärkeänä, että esityksessä tunnistettaisiin myös uutta sääntelyä, joka koskee kyberturvallisuutta ja tietoturvaa koskevien loukkausten selvittämistä sekä ennaltaehkäisemistä.

Kyberturvallisuuden kuulumista kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetun lain soveltamisalaan puoltaa muun muassa soveltamisalan viittaukset Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklaan ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan 7 kohtaan. Mainitut EU:n yhteisvastuulauseke ja keskinäisen avunannon lauseke voisivat Traficomın näkemyksen sisältää myös kyberturvallisuutta koskevaa avunantoa. Traficom haluaa lisäksi tuoda esille vuonna 2011 laaditun Pohjoismaiden yhteisen solidaarisuusjulistuksen, joka koskee muun muassa luonnononnettomuuksia ja ihmisten aiheuttamia onnettomuuksia, kyberhyökkäyksiä ja terroristihyökkäyksiä. Jos jokin Pohjoismaa olisi uhkien, kuten kyberhyökkäyksen tai sen uhkan kohteena, toiset Pohjoismaat antaisivat julistuksen mukaan apua asianmukaisin keinoin. Solidaarisuusjulistus ei koske puolustusyhteistyötä eikä sotilaallisten keinojen käyttämistä. Tämä korostaa osaltaan kyberturvallisuustehtäviä eri viranomaisten toiminnassa ja kyberturvallisuuden merkitystä yhteiskunnan eri sektoreilla.

Traficom haluaa lopuksi korostaa, että kansainvälisen avun tarve, joka tarkoittaa avun antamista toiselle valtiolle, EU:lle tai kansainväliselle järjestölle taikka avun pyytämistä niiltä, voi kohdistua myös kyberhäiriön selvittämiseen, ennalta ehkäisemiseen tai siitä toipumiseen. Tällöin voi olla kyse myös tilanteesta, joka ei edellytä sotilaallisten voimakeinojen käyttöä.

Sauli Pahlman

ylijohtaja

Johanna Erkkilä

johtaja

Erkkilä Johanna
Liikenne- ja viestintävirasto